

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Бердянський державний педагогічний університет
Факультет психолого-педагогічної освіти та мистецтв
Кафедра хореографії та фітнесу

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до написання та захисту
курсової роботи з дисципліни
«Методика навчання хореографії в
ЗЗСО»

для здобувачів I рівня вищої освіти
спеціальності 014 Середня освіта (Хореографія)

Запоріжжя, 2024-2025

Методичні

рекомендації підготувала: к. пед. наук, доц. ТАРАНЕНКО Юлія,
к. пед. наук, доцент МАРТИНЕНКО Олена

Мартиненко О. В., Тараненко Ю.П.

Методичні рекомендації до написання та захисту курсової роботи з дисципліни «Методика навчання хореографії в ЗЗСО» для здобувачів I рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Хореографія). Запоріжжя : Бердянський державний педагогічний університет, 2024. 37 с.

*Розглянуто, схвалено та рекомендовано до друку на засіданні кафедри
теорії та методики навчання мистецьких дисциплін
(протокол № 1, від 3.09.2024 р.)*

ЗМІСТ

Вступ	4
Основні етапи виконання курсової роботи	5
Методичні поради щодо написання курсової роботи	5
Дотримання академічної доброчесності	14
Вимоги до оформлення курсової роботи	16
Захист курсової роботи	20
Орієнтовна тематика курсових робіт	20
Додатки	25

ВСТУП

Підготовка здобувачів вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (Хореографія) здійснюється за ОП «Середня освіта (Хореографія). Фітнес», навчальними планами і програмами, які забезпечують сучасний рівень їх кваліфікаційної підготовки. Вони спрямовані на формування особистості, яка здатна творчо, на професійному рівні вирішувати освітні та виховні завдання в умовах формування і розвитку української державності та національної системи освіти.

Серед фахових навчальних дисциплін підготовки вчителя хореографії, керівника аматорського хореографічного колективу одне з провідних місць відводиться нормативній дисципліні «Методика навчання хореографії в ЗЗСО», яка базується на знаннях, уміннях та навичках, які отримали здобувачі освіти під час засвоєння різних дисциплін хореографічного циклу.

Серед фахових компетентностей майбутнього хореографа освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» однією з важливих визначена дослідницька компетенція. Задля вироблення у здобувачів вищої освіти науково-дослідницьких умінь, а також з метою узагальнення, систематизації, поглиблення знань із соціально-гуманітарних та фахових дисциплін навчальним планом передбачено підготовку, написання та захист кожним студентом курсової роботи.

Розроблені методичні рекомендації щодо підготовки, оформлення та захисту курсової роботи з хореографії мають допомогти з'ясувати: структуру роботи, вимоги до змісту кожної її структурної складової, особливості організації теоретичного пошуку та експериментально-дослідницької діяльності, правила її оформлення і захисту.

Методичні рекомендації розроблено відповідно до нормативних і методичних документів та матеріалів з організації науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти з урахуванням академічної доброчесності.

ОСНОВНІ ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота являє собою самостійне педагогічне дослідження і є органічною складовою освітнього процесу як засіб перевірки всебічної готовності здобувача освіти до самостійного наукового пошуку.

Виконання курсової роботи передбачає основні етапи:

1. Вибір теми дослідження та її обґрунтування. Визначення об'єкта та предмета дослідження, постановка мети.

2. Добір літератури до обраної теми, її вивчення, аналіз та систематизація. Визначення вихідних теоретичних положень. Вивчення педагогічного та хореографічного досвіду. Формулювання на цій основі гіпотези дослідження.

3. Добір і розробка методики експериментального дослідження та обробка експериментальних даних.

4. Проведення дослідно-експериментальної роботи (констатувальний, формувальний, контрольні експерименти) та аналіз її результатів.

5. Кількісний та якісний аналіз результатів дослідження в цілому, формулювання висновків та практичних рекомендацій.

6. Літературне оформлення курсової роботи.

Кожний здобувач освіти закріплюється за науково-педагогічним працівником кафедри, який здійснює наукове керівництво курсовою роботою. По узгодженню з науковим керівником студенту необхідно скласти індивідуальний план написання курсової роботи, в якому визначаються всі етапи і конкретні терміни їх виконання (додаток № 6).

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Вибір теми – перший і дуже відповідальний момент під час написання курсової роботи. У виборі теми здобувач освіти зазвичай послуговуються переліком тем, запропонованим кафедрою. В окремих випадках здобувач освіти може запропонувати власну тему, але вона має бути узгоджена з науковим керівником і затверджена на засіданні кафедри.

Тема роботи повинна бути *актуальною* і відповідати як сучасним потребам хореографічного мистецтва, так і перспективам його розвитку, практичним завданням хореографічної роботи в хореографічних колективах (в закладах загальної середньої освіти). Обґрунтування

актуальності та значення обраної теми подається у такій послідовності: сутність проблеми – соціальний запит – запит та потреби практики – розробленість проблеми у психолого-педагогічній науці та хореографії – вихід на формулювання мети власного наукового дослідження.

Обґрунтування актуальності теми здійснюється у вступі.

Вступ – це місце для визначення науково-категоріального (понятійного) апарату дослідження. Науково-категоріальний апарат – це система понять, яка в стислій формі відображає наукові засади, напрямок та сутність дослідження, акумулює його зміст і прослідкує логіку наукового пошуку. До науково-категоріального апарату педагогічного дослідження входять такі поняття:

- обґрунтування актуальності теми;
- об'єкт дослідження;
- предмет дослідження;
- мета (ціль, яку ставить перед собою дослідник);
- завдання (конкретизована мета);
- гіпотеза (наукове передбачення результатів дослідження);
- методи наукового дослідження;
- організація і база проведення дослідно-експериментальної роботи.

Вступ повинен бути компактним (3-5 сторінок друкованого тексту) і не переобтяженим теоретичними викладками.

Вибір теми тісно пов'язаний з визначенням об'єкту та предмету дослідження. Ці поняття існують в єдності і водночас повинні чітко розрізнятися. *Об'єкт* відображає ту об'єктивну сферу, яка цікавить дослідника. *Предмет* – це те, стосовно чого дослідник передбачає одержати нове педагогічне знання.

Об'єктом педагогічного дослідження є, звичайно, процес навчання чи виховання. Визначаючи об'єкт, шукайте відповідь на запитання: що розглядається? Предмет же вказує на певний аспект розгляду, спосіб вивчення об'єкта дослідження, нові відношення, властивості, функції об'єкта. Наприклад, в об'єкті, яким є творчий розвиток дітей в процесі хореографічного навчання, може бути виділено предмет: використання українського фольклору, як засобу творчого розвитку дітей молодшого шкільного віку на уроках хореографії.

За С. М. Гончаренко, «... об'єктом виступає те, що досліджується, а предметом те, що в цьому об'єкті дістало наукове пояснення». Одже,

предметом досліджень можуть бути зміст, форми, методи організації педагогічного процесу, різні педагогічні відносини, діяльність і навчання дитини, особистісні якості, мотиви, поведінка тощо.

Наведемо приклади визначення об'єкту та предмету дослідження.

Тема дослідження: «Активізація творчої активності дітей молодшого шкільного віку засобами хореографії».

Об'єкт дослідження: процес активізації дитячої танцювальної творчості.

Предмет дослідження: педагогічні умови активізації творчої активності дітей молодшого шкільного віку засобами хореографії.

Тема дослідження: «Особливості застосування гри в хореографічній роботі з дітьми дошкільного віку».

Об'єкт дослідження – процес застосування гри в дитячій хореографії.

Предмет дослідження – особливості застосування гри в хореографічній роботі з дітьми 5-6 років в закладах позашкільної освіти.

Після обґрунтування теми, визначення об'єкту та предмету дослідження формулюється його *мета*. Мета та тема тісно пов'язані між собою. Їх об'єднують два співпадаючих елемента: об'єкт та кінцевий результат дослідження. Проте мета містить ще й третій елемент – шлях досягнення кінцевого результату.

Розглянемо це на прикладі.

Тема дослідження: Педагогічні умови розвитку музично-ритмічної координації дітей старшого дошкільного віку на уроках хореографії.

Об'єкт дослідження: процес розвитку музично-ритмічної координації дітей старшого дошкільного віку на уроках хореографії.

Мета дослідження: визначення ефективних умов розвитку музично-ритмічної координації дітей старшого дошкільного віку на уроках хореографії.

Примітка: різними шрифтами виділені співпадаючі елементи теми та мети дослідження.

Метою педагогічного дослідження в її найбільш загальному вигляді є, як правило, перевірка (або уточнення) визначених теоретичних положень, які описують структуру, зв'язки, розвиток об'єкту дослідження; встановлення закономірностей, які відображають специфіку явища чи процесу, що вивчається; визначення показників ефективності

використання результатів проведеного дослідження; встановлення особливостей застосування зазначених результатів на практиці та ін.

Після визначення мети слід конкретизувати **завдання дослідження**, які, як правило, включають у себе такі складові:

- вивчення та аналіз наукової психолого-педагогічної, мистецтвознавчої та методичної літератури з хореографії і на цій основі з'ясування теоретичних питань із досліджуваної проблеми;
- вивчення стану практичного вирішення даної проблеми: виявлення важливих досягнень і типових недоліків їх причин, основних здобутків передового педагогічного та хореографічного досвіду та ін.;
- обґрунтування та розробку системи заходів, необхідних умов, методів та методик для вирішення поставленої мети;
- експериментальна перевірка пропонованої системи заходів щодо відповідності її критеріям оптимальності;
- розробка методичних рекомендацій для подальшого використання позитивних результатів дослідження в практиці роботи дитячих хореографічних колективів.

Завданнями дослідження є питання, відповіді на які необхідні для досягнення мети. Ці питання виникають на основі аналізу стану проблеми, що досліджується і стосуються подальшої розробки окремих її аспектів.

Наприклад, мета дослідження – з'ясувати педагогічні умови розвитку хореографічних здібностей молодших школярів, розробити методи оптимізації цього процесу та експериментально дослідити їх ефективність.

Завдання дослідження:

- З'ясувати стан проблеми в теорії та освітній практиці. На підставі аналізу й узагальнення наявного у психолого-педагогічній літературі матеріалу з досліджуваної проблеми теоретично обґрунтувати поняття «хореографічні здібності», охарактеризувати їх зміст та структуру.

- Розкрити психологічні особливості розвитку хореографічних здібностей дітей молодшого шкільного віку та визначити критерії і рівні їх сформованості.

- Визначити педагогічні умови ефективного формування хореографічних здібностей молодших школярів.

- Розробити й апробувати зміст формувальних (тренінгових) вправ, спрямованих на цілісний розвиток хореографічних здібностей дітей на початковому етапі навчання.

Аналіз стану проблеми, що досліджується дає можливість реалізувати ще один важливий момент у написанні наукової роботи – скласти її план.

План повинен відображати структуру роботи. Чим більше чіткості, логіки у складеному плані, тим легше автору виконувати наукове дослідження.

Одним з недоліків студентських наукових робіт є непропорційність у розмірах параграфів. З огляду на це, важливо визначити розміри кожної частини майбутнього дослідження та їх взаємозв'язок. Під час виконання роботи план може вдосконалюватись та набути кінцевого вигляду на останньому етапі опрацювання обраної теми (зразок плану надано в додатку 2).

План дає можливість розпочати написання теоретичної частини курсової роботи, зміст якої складає систематизований та узагальнений варіант зібраної наукової інформації.

Теоретична частина психолого-педагогічного дослідження, як правило, складається з 2 (3) параграфів. Викладення матеріалу повинно будуватись за принципом: від загального до конкретного, тобто від висвітлення загальних аспектів проблеми до аналізу експериментальних досліджень, проведених в психології, педагогіці та хореографії.

Наприклад: *Розділ 1. Теоретичні основи прогнозування розвитку хореографічних здібностей дітей молодшого шкільного віку.*

1.1. Методологічні та теоретичні аспекти розвитку хореографічних здібностей.

1.2. Прогнозування розвитку хореографічних здібностей дітей в педагогічній теорії.

1.3. Вплив педагога на розвиток хореографічних здібностей дітей молодшого шкільного віку.

або

1.1. Аналіз теоретико-методологічних основ проблеми здібностей в психології.

1.2. Психологічна характеристика хореографічних здібностей дітей.

1.3. Особливості прогнозування хореографічних здібностей молодших школярів.

Наприклад, починаючи наукову розробку теми, слід провести аналіз стану питання, що досліджується, тобто вивчити теорію та історію питання у відповідності до мети та проаналізувати передовий педагогічний та хореографічний досвід.

Пошук наукової інформації бажано проводити у такій послідовності:

1. Накопичення загальної інформації з проблеми за допомогою підручників, довідників, словників та інших літературних і інтернетних джерел.

2. Робота з періодичними виданнями та пошук статей, які розкривають вузькі питання або результати досліджень з даної проблеми. Аналогічну інформацію можна отримати, опрацювавши автореферати дисертацій.

3. Вивчення статей з досвіду роботи, методичних рекомендацій, які висвітлюють кращі надбання практики.

Вивчення теоретичного матеріалу передбачає його систематизацію та фіксацію. Студенту необхідно володіти найбільш доступними способами фіксації та збереження наукової інформації.

Вихідним способом вивчення літературних джерел є створення власної бібліографічної картотеки, тобто фіксування на окремих картках назв джерел та складання анотацій до них. *Анотування* – це найбільш загальний та стислий виклад основного змісту роботи (виписуються назви розділів, параграфів; розкриваються основні ідеї).

До найбільш поширених способів стислого фіксування наукової інформації також належать тезування, цитування та конспектування.

Тезування – це складання нотаток про найбільш суттєві ідеї, висновки наукового тексту та викладення їх своїми словами. Якщо текст відтворюється точно, без змін, то така форма його вивчення називається цитуванням. Під час конспектування зберігається основний зміст наукової публікації.

Будь-яке дослідження ґрунтується на працях попередників. Тому проблема цитування та узагальнення посідає важливе місце при роботі з джерелами. При виконанні дослівних виписок, які пізніше в тексті можуть стати цитатами, потрібно бути особливо обережними. Переписувати потрібно дослівно, включно з помилками і знаками пунктуації. Цитування варто звести до мінімуму і вдаватися до нього лише тоді, коли воно справді необхідне. Цитуючи, ми повинні дотримуватися кількох формальних правил:

1. Цитата повинна бути дослівною;
2. Цитата не повинна бути надто довгою;
3. Цитата повинна подаватися у лапках і супроводжуватися посиланням на джерело у примітці;
4. Вилучення певних фрагментів, яке дозволяє уникнути довгого цитування, позначається трикрапкою...;
5. Пояснення, які розривають текст цитати, подаються у квадратних дужках - [ ];
6. Цитати, які є незавершеним реченням, граматично узгоджуються із авторським текстом.

Перефразовування (переказування), як правило, становить матеріал для більшої частини тексту курсової роботи. Це означає, що вже на етапі нотаток студент починає писати текст своєї праці. Слід прагнути передати думку автора як найближче до оригіналу з використанням власної лексики. Для уникнення плагіату слід дотримуватись таких підходів: виділити основні ідеї, змінити структуру речень, використовувати синоніми або слова з подібним значенням, змінювати форми слів. При цьому наприкінці речень обов'язково мають бути посилання.

Узагальнення дозволяє одним реченням передати зміст цілого розділу або цілої авторської праці.

Працюючи над роботою, слід пам'ятати, що однією з вимог до написання роботи є її самостійність та творчість. Робота перенасичена посиланнями, запозиченнями зі статей, підручників, монографій не може бути позитивно оціненою. Курсова робота повинна бути написана гарною літературною мовою. Курсова робота, в якій буде виявлено ознаки плагіату знімається з розгляду, а її авторіві виставляється оцінка

«не задовільно». Здобувач освіти пише нову курсову роботу на іншу тему.

Уся отримана інформація підлягає аналізу, на основі якого визначаються вихідні теоретичні положення, формулюється гіпотеза дослідження та його завдання.

Вивчивши теоретичний стан проблеми, студент переходить до здійснення дослідно-експериментальної роботи. Цей етап передбачає добір і розробку методики експериментального дослідження.

Методика дослідження - це опис сукупності методів, що застосовуються для вивчення будь-якого явища або процесу. Вона відповідає на питання: як, яким чином здійснюється дослідження.

Найбільш поширеними методами наукового дослідження в педагогіці є: спостереження, експеримент, анкетування, бесіда, тестування, вивчення результатів продуктивної дитячої діяльності та документації навчально-виховних установ, математичні методи.

Кожен з названих методів використовується для вирішення певних завдань дослідження. Наприклад, для отримання первинної інформації, про предмет дослідження доцільно використовувати метод спостереження, опитувальні методи (бесіди, інтерв'ю, анкетування), практичні методи (творчі та ігрові завдання, вивчення документальних джерел та продуктів дитячої діяльності). Вищезазначені методи, передусім, дають можливість вивчити стан проблеми у педагогічній практиці.

Педагогічний експеримент має комплексний характер, який забезпечує наукову перевірку та доказ гіпотези, висунутої на початку дослідження і передбачає використання групи методів: спостереження, бесід, рухових, творчих, музично-ритмічних завдань, створення спеціальних ситуацій тощо.

Отримані за допомогою різних методів експериментальні дані підлягають кількісному аналізу за допомогою методів математичної статистики.

Перелік використаних методів студент повинен вказати у вступі курсової роботи.

Експериментальне дослідження здійснюється за вибраними методиками, з дотриманням відповідних інструкцій і методичних рекомендацій щодо їх проведення. Як правило, воно складається з трьох

етапів: констатувального, формувального і контрольного, але деякі теми передбачають проведення тільки констатувального експерименту і розробки проекту формувального.

Загальні висновки курсової роботи відображають кількісний та якісний аналіз результатів дослідження в цілому та містять методичні рекомендації для практичних працівників. Під час написання висновків доцільно дати стислі відповіді на представлені у вступі курсової роботи завдання.

ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Однією з ключових складових внутрішньої системи забезпечення якості у закладах вищої освіти є університетська система забезпечення академічної доброчесності, яка визначає загальноприйняті світовою спільнотою стандарти здійснення освітньої та наукової діяльності здобувачами вищої освіти і співробітниками університету й створює середовище нульової терпимості до порушень академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин.

Відповідальність за дотримання академічної доброчесності під час здійснення освітньо-наукової діяльності (написання курсової роботи) покладається на здобувача вищої освіти та керівника курсової роботи.

Згідно з інструкцією для інтерпретації звіту подібності у антиплагіатній системі, оцінювач наукової роботи, при ознайомленні з результатами перевірки на плагіат, має звернути увагу на три основні показники.

Значення коефіцієнта подібності 1 (КП1) визначає, яка частина документів містить *фразу 5 слів або більше*, знайдену в базі даних університету, базі даних програми обміну базами даних, бази даних *RefBooks* або *інтернет-ресурсів* (за винятком запозичень з правових актів, знайдених у Базі даних правових актів).

Коефіцієнт подібності 1 використовується насамперед для вивчення *мовної незалежності автора документів*.

Значення коефіцієнта подібності 2 (КП2) визначає, яка частина документів містить *фразу з 25 слів або більше* знайдених в базах даних, згаданих вище (за винятком бази даних правових актів). Через довжину

виявлених фраз, показник подібності 2 є кращим інструментом для виявлення несанкціонованих запозичень.

Коефіцієнт подібності DLA (КП DLA) вказує відсоток аналізованого документа, який формується виключно з фраз 8 або більше слів, які знаходяться в Базі даних правових актів.

Відповідно до цих показників, необхідно зробити наступні кроки:

1. Визначити значення коефіцієнтів подібності (вважається підозрілим, якщо *перший коефіцієнт подібності перевищує 50%* і якщо другий коефіцієнт подібності *перевищує 5%*);

2. Дослідити список «Найдовші ідентифіковані фрагменти» (фрагменти, у яких *кількість слів більше 200 вважається підозрілою*, тому вони вимагають суворої перевірки; якщо такий фрагмент існує, його слід знайти за допомогою посилання «Відзначити фрагмент» «і перевірити, чи цитується він чи ні»);

3. Прокрутіть списки «Документи, що містять подібні фрагменти», враховуючи особливо документи, що містять фрагменти, які перевищують *Коефіцієнт подібності 2* (вони позначені жирним шрифтом). У вас є такі документи, і особливо якщо вони знаходяться у верхній частині списку, ви повинні використовувати посилання «Відзначити фрагмент» і перевірити, чи є вони короткими фразами, розкиданими по всьому документу (в цьому випадку ми можемо розглядати їх як випадкові), або довгі фрагменти тексту, що примикають і відокремлюються лише короткими фразами (така ситуація викликає підозру);

4. Якщо виникнуть будь-які підозри, Звіт Подібності повинен бути відправлений на детальний аналіз, який, на додаток до використання функцій звіту про подібність, представлений у пунктах 1-3, стосується точного аналізу змісту документа, беручи до уваги фрагменти, виявлені системою в інших текстах.

З огляду на усе вище зазначене, також необхідно врахувати специфіку хореографічного мистецтва. А саме, відсутність підготовки кадрів, або окремої спеціальності, які б займались лише науковим осмисленням хореографічної сфери, як це є, наприклад, в музичному мистецтві (музикознавець), в художньому мистецтві (мистецтвознавець), тощо. Де окреме місце наведене саме дослідженню та науковому осмисленню історичної, виконавсько-технічної та інтерпретаційної

галузі і являється суттю окремої мистецької професії. В хореографії досить часто самі виконавці-практики стають на шлях наукової роботи, що є однією з причин відносно «молодої історії» становлення наукового апарату «слова про танець». В підтвердження цьому, є відносно невелика кількість фундаментальних праць, захистів докторських та кандидатських дисертацій, у порівнянні з іншими видами мистецтва.

Треба також врахувати, що розробка та запис практичної частини науковця-хореографа спираються на систему французької термінології, а також сталі вирази та словосполучення, що застосовуються у роботі з дітьми. Використання кожного окремого слова може бути сприйняте системою, як додаткове запозичення, підвищуючи загальний відсоток Коефіцієнтів подібності.

Тому, бажано, індивідуально підходити в розгляді результатів Звіту Подібності, перевіряючи у ручному режимі по кожній секції короткі та довгі фрази. Також, вважається за потрібне, дозволити оцінювачам роботи вносити корективи у стандарти Коефіцієнтів подібності, з похибкою +10-15%, з обґрунтованим поясненням.

Теоретична частина роботи має перевірятися здобувачем вищої освіти на унікальність. Рекомендацією можуть бути доступні програми (Додаток 7).

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Титульна сторінка оформлюється згідно вимог (зразок подається у додатку № 1). *План* відображає зміст і структуру роботи (зразок оформлення подається у додатку № 2).

Вступ розкриває актуальність обраної теми. В ньому визначаються об'єкт та предмет дослідження, мета та завдання, гіпотеза, методи наукового дослідження та експериментальна база (3-5 сторінок). Зразок вступу надається в додатку № 5.

Теоретична частина розкриває основні положення проблеми шляхом огляду і аналізу наукової та навчально-методичної літератури (10-17 сторінок).

Літературне оформлення тексту потребує дотримання певної логіки викладу. Слід пам'ятати, що при прямому запозиченні тексту з літературного джерела цитату необхідно взяти у лапки та вказати джерело, порядковий номер у списку літератури та сторінку, на якій

вона міститься. Наприклад: «В розвитку здібностей першочерговим фактором є поетапне структурування природних властивостей...» [13, с. 29]. Якщо в тексті є посилання на дослідження різних авторів, то в дужках вказують їх прізвища в алфавітному порядку. Наприклад: «Аналіз методичної літератури з організації дитячої танцювальної діяльності показав, що автори пропонують починати навчання дітей хореографії з молодшого шкільного віку (Т. Баришнікова, Л. Богаткова, Л. Бондаренко, Ю. Громов та інші)». Посилання на різних авторів також можна оформити наступним чином: в квадратних дужках вказати N джерел зі списку використаної літератури. Наприклад: [12; 18; 20; 35].

Теоретична частина повинна закінчуватись висновками щодо стану вивчення проблеми в теорії та практиці (1-1,5 сторінок).

Експериментально-практична частина містить у собі уточнення мети та завдань експериментально-дослідницької роботи, викладення методики її проведення, опис експерименту, фіксацію й аналіз отриманих результатів, висновки (13-23 сторінки).

Спочатку описується констатувальний експеримент. Це робиться в першому параграфі розділу за такою послідовністю:

- завдання констатувального експерименту;
- термін та база його проведення;
- кількість осіб, які брали участь в експерименті (визначення контрольної (КГ) та експериментальної (ЕГ) груп);
- зміст методик констатації (для найбільш відомих методик достатньо вказати назву та критерії оцінки; маловідомі, оригінальні методики описуються повністю);
- результати констатації (таблиці, графіки, діаграми) та їх аналіз;
- висновки (стан проблеми у практиці роботи дитячих хореографічних колективів; вихідні рівні розвитку учнів ЕГ та КГ).

Другий параграф присвячується опису формувального експерименту. Вказуються терміни та методика його проведення. Методика формуючого експерименту повинна розкривати шляхи реалізації мети дослідження (зазначаються використані засоби, окреслюється зміст роботи, її форми та система їх планування, описуються методи та прийоми формування та ін.).

За результатами формувального експерименту проводиться контрольний. Послідовність його опису така:

– контрольні методики (якщо вони аналогічні методикам констатувального експерименту, то достатньо вказати їх назву; якщо в них внесені зміни, то розкривається характер цих змін та причини їх внесення; якщо застосовано нові методики, то вони описуються, включаючи критерії оцінки);

– результати контрольного експерименту у порівнянні з даними констатувального (порівняльні таблиці, графіки, діаграми); їх кількісний та якісний аналіз;

– висновки щодо показників отриманих даних.

Текст роботи може ілюструватися діаграмами, таблицями тощо. Кожна таблиця (діаграма) повинна мати заголовок, який відтворює її зміст та порядковий номер. Заголовки розміщують над таблицями (діаграмами).

Праворуч над заголовком з великої літери пишуть слово «Таблиця» (Діаграма) та вказують її порядковий номер. Наприклад, таблиця у другому розділі:

Таблиця 2.1.

Результати діагностування рівня творчих здібностей дітей ЕГ

Експериментальна частина закінчується висновками (1-1,5 стор.).

Висновки наприкінці роботи повинні мати узагальнюючий характер. Необхідно вказати, в якій мірі власне експериментальне дослідження підтверджує положення педагогічної науки та визначену дослідницьку гіпотезу. Наводяться розроблені автором рекомендації та поради (2 сторінки).

Список використаних джерел (література) оформляється відповідно до чинних вимог стандартів, уміщених у документах ВАК України (зразок подається у додатку № 4). Список складається в алфавітному порядку заголовків, прізвищ авторів, перших осіб у списку авторських груп. Про кожне джерело необхідно вказати таку інформацію: прізвище та ініціали автора, повну назву книги, місце видання, назву видавництва, рік видання, кількість сторінок. Про статті з періодичних видань необхідно вказати: прізвище та ініціали автора, назву статті, назву журналу або газети, рік видання, номер журналу чи дату виходу газети, сторінки, на яких міститься стаття.

Усі джерела вказують тією мовою, якою вони видані. Літературу, видану іноземними мовами з некириличним алфавітом, наводять після

праць, виданих мовами з кириличним алфавітом, з наскрізною нумерацією.

У курсовій роботі має бути посилання не менш ніж на 30-50 джерел.

Додаток може вміщувати різноманітні дослідницькі матеріали: протоколи спостережень, бесід, таблиці обстежень, схеми, графіки, діаграми, конспекти занять, виховних заходів, репертуарні плани, опис танців, фотографії, малюнки тощо.

Якщо в роботі два або більше додатків, їх послідовно нумерують. (Наприклад: «Додаток 1»). У текстовій частині роботи посилання на додатки є обов'язковим. Наприклад: «Під час обстеження на кожну дитину заповнювався протокол (див. додаток 2)».

Кожний розділ курсової роботи має самостійне значення та виконує певні функції. Проте всі розділи повинні бути взаємозв'язані між собою, та підпорядковуватися основній меті та завданням.

Оформлення роботи передбачає нумерацію сторінок. Вона розпочинається з титульного аркушу, але на ньому номер сторінки не вказується. На наступній сторінці проставляється цифра «2» і так далі. Викладення матеріалу кожного розділу розпочинається з нової сторінки. Тексти параграфів продовжують один одного. З нової ж сторінки подаються висновки, бібліографія та додатки.

Назви розділів та параграфів, що вказуються у плані, повинні відповідати їх назвам у тексті роботи.

Курсова робота обов'язково друкується. Для її оформлення слід використовувати стандартний білий папір формату А-4. Сторінка з текстом повинна мати поля: ліворуч – 25 мм, зверху – 20 мм, праворуч – 15 мм, знизу – 20 мм (додаток № 3). Шрифт Times New Roman, 14 кегль, міжрядковий інтервал – 1,5. Абзацний відступ 1,25. Інтервал між абзацами звичайний (0).

Обсяг курсової роботи має бути **20-30 друкованих сторінок** (не враховуючи додатків).

Курсова робота повинна бути прошита та мати пластикову обкладинку.

ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Виконану та оформлену згідно з вимогами курсову роботу здобувач вищої освіти подає у встановлений термін старшому лаборанту кафедри, який передає її на перевірку науковому керівнику. До роботи додається протокол перевірки теоретичної частини на антиплагіат.

Науковий керівник перевіряє курсові роботи до дати їх захисту. Захист відбувається публічно в присутності членів комісії та студентів групи.

Захист складається з таких етапів:

- доповідь студента з викладом змісту курсової роботи (5 хвилин);
- відповіді студента на запитання членів комісії та присутніх студентів;
- виступ наукового керівника з аналізом-характеристикою змісту курсової роботи та оцінки відношення студента до її написання;
- виставлення оцінки.

Оцінка курсової роботи враховує не лише якість самої роботи, володіння матеріалом і переконливість здобувача вищої освіти при публічному захисті, але й її оформлення та своєчасність виконання студентом як окремих етапів, так і роботи в цілому.

У разі невідповідності курсової роботи вимогам, вона повертається на доопрацювання.

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ

Тематика курсових робіт

1. Особливості навчання хореографії в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану.
2. Інклюзивна освіта в ЗЗСО: хореографічний напрям.
3. Особливості хореографічного навчання дітей з особливими освітніми потребами.
4. Проектна танцювальна діяльність в роботі вчителя хореографії.
5. Вивчення досягнень та недоліків змісту закордонної системи роботи закладів освіти.
6. Засоби мотивації здобувачів освіти до хореографічного навчання.
7. Фольклорний танок – основа культурно-художнього виховання і розвитку учнів.
8. Патріотичне виховання здобувачів освіти на уроках хореографії в ЗЗСО.

9. Український народний танок у системі шкільної освіти.
10. Використання інноваційних методів навчання на уроках хореографії в ЗЗСО.
11. Впровадження методів танцювальної терапії в уроки хореографії в ЗЗСО.
12. Вплив хореографії на загальний розвиток учнів молодших класів: фізичний, емоційний та творчий аспекти.
13. Інтеграція хореографічного мистецтва в шкільний навчальний процес: ефективні методики і практичні підходи.
14. Сучасні методи залучення дітей до хореографії в умовах шкільної освіти: проблеми та перспективи.
15. Ефективність використання хореографічних вправ для покращення психоемоційного стану школярів.
16. Викладання хореографії в інклюзивному середовищі: адаптація програм для дітей з особливими освітніми потребами.
17. Цифрові ресурси та онлайн-інструменти для викладання хореографії в ЗЗСО: можливості та обмеження.
18. Розвиток креативності учнів через імпровізацію і творчі завдання в шкільних хореографічних гуртках.
19. Значення хореографії для профілактики і корекції порушень постави в учнів ЗЗСО.
20. Інтеграція хореографічних та фітнес-елементів у шкільну фізичну культуру: вплив на фізичну підготовку учнів.
21. Танцювальний фітнес як сучасний метод активізації учнів на уроках фізичної культури.
22. Застосування елементів танцювального фітнесу у шкільних спортивних секціях для підвищення рухової активності учнів.
23. Хореографія в поєднанні з фітнесом як шлях до формування здорового способу життя у школярів.
24. Танцювальний фітнес для дітей: формування фізичної активності та розвиток витривалості через хореографічні вправи.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1.

Зразок оформлення титульної сторінки курсової роботи

Форма № Н-6.01

Бердянський державний педагогічний університет
Кафедра хореографії та фітнесу

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни «Методика навчання хореографії в ЗЗСО»

на тему: _____

здобувачки I рівня вищої освіти

___ курсу ___ групи

Спеціальності 014 Середня освіта (Хореографія)

_____
(прізвище та ініціали)

Керівник _____

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії

_____
(підпис)_____
(прізвище та ініціали)_____
(підпис)_____
(прізвище та ініціали)_____
(підпис)_____
(прізвище та ініціали)

м. Запоріжжя - 20 __ рік

Зразок оформлення плану курсової роботи

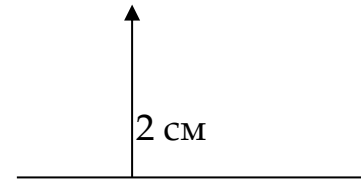
- 2 -

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МІЖСОБИСТІСНИХ СТОСУНКІВ У ДИТЯЧИХ КОЛЕКТИВАХ	
1.1. Загальна педагогіка та психологія про розвиток міжособистісних стосунків у дитячих колективах	6
1.2. Особливості формування дружніх стосунків та їх мотивів між дітьми 6-10 років	15
Висновки до I розділу	24
РОЗДІЛ II.	
ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ФОРМУВАННЯ МІЖСОБИСТІСНИХ СТОСУНКІВ У ДИТЯЧИХ ХОРЕОГРАФІЧНИХ КОЛЕКТИВАХ	
2.1. Виявлення особливостей міжособистісних стосунків у дитячих хореографічних колективах	26
2.2. Педагогічні умови створення дружніх стосунків у дитячих хореографічних колективах	31
Висновки до II розділу	37
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	39
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	41
ДОДАТКИ	42

Зразок оформлення змісту курсової роботи

- 6 -

РОЗДІЛ І

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МІЖОСОБИСТІСНИХ СТОСУНКІВ У ДИТЯЧИХ КОЛЕКТИВАХ

1.1. Загальна педагогіка та психологія про розвиток міжособистісних стосунків у дитячих творчих об'єднаннях

Періоди оновлення суспільства завжди глибоко впливали на зміну світогляду і психологію людей, їх духовного життя. Докорінні зміни, які відбуваються в Україні вимагають цілеспрямованого розвитку особистості кожного її громадянина, який поєднував би національну свідомість, професіоналізм, високу моральність, фізичну досконалість. Одним з основних стратегічних завдань за «Державною національною програмою відродження освіти (Україна ХХІ століття: стратегія освіти)», передбачено спрямування освіти на формування творчої особистості, її успішну діяльність і психологічний комфорт у групі однолітків, що буде впливати на подальшу соціальну адаптацію дитини в умовах сьогодення [22].

Проблема вивчення міжособистісних стосунків у процесі спільної діяльності між дітьми набуває на сучасному етапі великого значення й актуальності. Аналіз навчально-методичної та наукової літератури свідчить, що питань взаємовідносин між дітьми, причин виникнення та шляхів подолання конфліктних ситуацій торкалися багато дослідників (Л. Божович, В. Кирилюк, Я. Коломинський, Т. Конникова, Р. Кричевський, М. Обозов, О. Скрипченко та ін.).

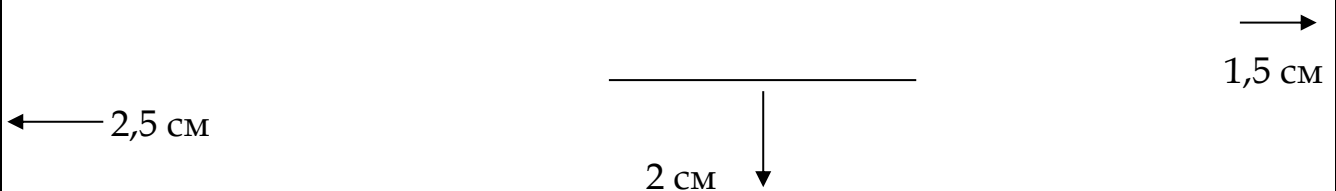
Запорожець О., досліджуючи систему міжособистісних стосунків, вважав, що обов'язкову умову всебічного розвитку дитини

складає інтеріоризація – процес перетворення засвоєваних способів дій, естетичних цінностей, моральних норм та ідеалів у внутрішні досягнення дитячої особистості.

Існує декілька підходів до визначення поняття колектив, що свідчить про складність його структури. Вони поділяються на такі типи: навчальні колективи (загальношкільний, класний, предметних гуртків); самодіяльні організації (колективи художньої самодіяльності – вокальні, хореографічні, театральні, музичні та інші); товаристські (спортивні, книголюбів та інші); тимчасові об'єднання для виконання певних видів роботи.

Так, В. Сухомлинський зазначає, що колектив – соціально значима група людей, які об'єднані спільною метою, узгоджено діють для досягнення мети і мають органи самоврядування; це соціальна спільність людей, об'єднана на основі суспільно-значущих цілей, спільних ціннісних орієнтацій, спільної діяльності та спілкування. Важливою категорією педагогіки є виховний колектив, який складається з двох взаємопов'язаних, відносно самостійних колективів – колективу вихованців (учнів) і колективу вихователів (педагога) [34].

За визначенням А. Макаренка колектив – це «цілеспрямований комплекс особистостей», організаційних, об'єднаних загальною метою у процесі діяльності. Члени колективу мають знаходитись у постійному діловому, ідеологічному, дружньому об'єднанні та «пов'язуватись системою обов'язків» і загальною відповідальністю [34].

Зразок оформлення списку використаної літератури

- 50 -

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Список літературних джерел складається за алфавітним порядком.

1. Теорія і методика хореографії у питаннях і відповідях: навчальний посібник для студентів спеціальності Хореографія / колектив авторів за заг.ред. О.В.Мартиненко. Мелітополь: ПП Скребейко П.В., 2018. 344с.

2. Мартиненко О.В. Теорія і методика роботи з дитячим хореографічним колективом (дошкільний вік) : навч. посіб. Бердянськ : Видавництво БДПУ, 2014. 302 с.

Згідно із наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (zareєстровано в Мін'юсті 3 лютого 2017 р. № 155/30023) МОН України спростило вимоги до оформлення списку використаних джерел. Зокрема, на вибір можна використовувати Національний стандарт України «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. ДСТУ 8302:2015» або один із стилів, віднесених до рекомендованого переліку стилів оформлення списку наукових публікацій, які є загальноновживаними в зарубіжній практиці оформлення наукових робіт.

Зразки оформлення списку використаних джерел за ДСТУ 8302:2015 та відповідно до наказу МОН № 40 від 12.01.2017 р.

КНИГИ*Однотомні видання**Один автор:*

Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади: монографія. Харків: Право, 2005. 304 с.

Краснова М. В. Договори в екологічному праві України: навч. посіб. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ: Алерта, 2012. 216 с.

Петрик О. І. Шлях до цінової стабільності: світовий досвід і перспективи для України: монографія / відп. ред. В. М. Геєць. Київ: УБС НБУ, 2008. 369 с.

Грошевий Ю. М. Вибрані праці / упоряд.: О. В. Капліна, В. І. Маринів. Харків: Право, 2011. 656 с.

Беккариа Ч. О преступлениях и наказаниях / вступ. ст. Н. И. Панова; пер с итал. М. М. Исаев. Киев: Ин Юре, 2014. 240 с.

Кузнiченко С. О. Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану»: наук.-практ. комент. / Одес. держ. ун-т внутр. справ. Харків: Право, 2015. 164 с.

Тертишник В. М. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України: із змінами та допов. на 12 берез. 2016 р. 12-те вид., допов. і перероб. Київ: Правова єдність, 2016. 810 с.

Johnson L. K. Bombs, bugs, drugs and thugs: intelligence and America's quest for security. New York; London: New York University Press, 2000. 326 p.

Два автори:

Васильєв С. В., Ніколенко Л. М. Доказування та докази у господарському процесі України: монографія. Харків: Еспада, 2004. 192 с.

Каткова Т. В., Каткова А. Г. Закінчення досудового слідства у кримінальних справах: практич. посіб. Харків: Право, 2011. 136 с.

Петришина М. О., Петришин О. А. Міжнародно-правові стандарти у сфері місцевого самоврядування: наук. доп. Харків: Право, 2016. 44 с.

Три автори:

Комаров В. В., Світлична Г. О., Удальцова І. В. Окреме провадження: монографія / за ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2011. 312 с.

Сичевський В. В., Харитонов Є. І., Олейніков Д. О. Науково-практичний коментар до розділу I Особливої частини Кримінального кодексу України (Злочини проти основ національної безпеки України). Харків: Право, 2016. 232 с.

Чотири і більше авторів:

Прилипко С. М., Ярошенко О. М., Мороз С. В., Малиновська К. А. Укладення трудового договору: теоретико-прикладне дослідження: монографія. Харків: Юрайт, 2013. 288 с.

Постклассическая онтология права: монография / С. И. Максимов и др.; С.-Петербург. гос. ун-т; под. общ. ред. И. Л. Честнова. Санкт-Петербург: Алетейя, 2016. 688 с.

Hubbard R. G., Koehn M. F., Omstein S. I. et. al. The mutual fund industry: Competition and investor welfare. New York, NY: Columbia University Press, 2010. 256 p.

Без автора:

Галузева економічна політика держави: проблеми правового забезпечення: колект. монографія / за наук. ред. Д. В. Задихайла. Харків: Юрайт, 2013. 520 с. (Серія «Наукові праці кафедри господарського права Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Т. 1).

Правове виховання в сучасній Україні: монографія / за заг. ред.: В. Я. Тацій, А. П. Гетьман, О. Г. Данильян. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2013. 440 с.

Конституція України: наук.-практ. комент. / редкол.: В. Я. Тацій (голова) та ін. 2-е вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2012. 1128 с.

Настільна книга детектива, прокурора, судді: коментар антикорупційного законодавства / за ред. М. І. Хавронюка. Київ: Дакор, 2016. 496 с.

Протидія терористичній діяльності: міжнародний досвід і його актуальність для України: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (30 верес. 2016 р.). Київ: Нац. акад. прокуратури України. 2016. 432 с.

Політологічний енциклопедичний словник / упоряд. В. П. Горбатенко. 2-е вид., перероб. і допов. Київ: Генеза, 2004. 736 с.

Багатотомні видання:

Правова система України: історія, стан та перспективи: у 5 т. / Акад. прав. Наук України. Харків: Право, 2009. Т. 2: Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / за заг. ред. Ю. П. Битяка. 576 с.

Кримінальне право України. Загальна частина: підручник: у 2 т. / за ред.: В. В. Сташис, В. Я. Тацій. 4-те вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2010. Т. 1. 456 с.

Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України: у 4 т. / за ред. О. В. Стовби. Харків: Апостиль, 2015. Т. 2. 329 с.

Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. / Нац. акад. прав. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2016. Т. 1: Історія держави і права України / редкол.: В. Д. Гончаренко (голова) [та ін.]. 848 с.

Енциклопедія історії України: у 10 т. / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Наук. думка, 2005. Т. 9. 944 с.

ІНШІ ВИДАННЯ

Дисертації:

Головкін Б. М. Теоретичні та прикладні проблеми детермінації і запобігання корисливій насильницькій злочинності в Україні: дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 2011. 406 с.

Костенко В. О. Економіко-правове забезпечення використання та охорони земель: дис.... канд. юрид. наук. Харків, 2015. 183 с.

Bryant B. D. A sequentially articulated experiment to compare two instructional software input infrastructures: Doctoral dissertation. Albany, NY, 1998.

Автореферати дисертацій:

Кравчук В. М. Припинення корпоративних правовідносин в господарських товариствах: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 2010. 36 с.

Наконечний А. Б. Примусове відчуження земельних ділянок за законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2016. 24 с.

Стандарти:

ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація).

ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ: Держспоживстандарт України, 2006. 181 с.

ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ 3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ: Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с.

Бібліографічні покажчики:

Систематизований покажчик матеріалів з питань адміністративної реформи, опублікованих у Віснику Національної академії державного управління за 1997–2005 роки / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; уклад.: О. О. Бабінова, О. Г. Белінська. Київ: Вид-во НАДУ, 2006. 11 с.

Лисодєд О. В. Бібліографічний довідник з кримінології (1992–2002) / за ред. О. Г. Кальмана. Харків: Одиссей, 2003. 128 с.

Володимир Володимирович Сташис : (до 85-річчя від дня народж. та 60-річчя наук.-пед. і громад. діяльності) / Нац. акад. прав. наук України ; упоряд.: В. І. Борисов, В. І. Тютюгін, Л. М. Демидова. Харків: Право, 2010. 108 с.

Каталоги:

Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області: каталог-довідник / авт.-упоряд. М. Зобків та ін.; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів: Новий час, 2003. 160 с.

Горницькая И. П. Каталог растений для работ по фито дизайну / Донец. ботан. сад НАН Украины. Донецк: Лебедь, 2005. 228 с.

Історико-правова спадщина України: кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Землянщина. Харків, 1996. 64 с.

ЧАСТИНА ВИДАННЯ**Розділ книги:**

Борисова В. И. Право частной собственности в системе социально-экономических прав и свобод граждан и пути его реализации. *Харьковская цивилистическая школа: право собственности: монография* / под ред. И. В. Спасибо-Фатеевой. Харьков: Право 2012. Разд. 3, гл. 1. С. 87–99.

Даньшин І. М. Злочини проти громадського порядку та моральності. *Кримінологія. Загальна та Особлива частини: підручник* / за ред. В. В. Голіни. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2009. Розд. 15. С. 138–145.

Хряпінський П. Кримінально-правові засоби заохочення у публічному праві України. *Правовий вплив на неправомірну поведінку: актуальні грані: монографія* / за ред.: О. В. Козаченко, Є. Л. Стрельцов. Миколаїв: Іліон, 2016. С. 87–109.

Тези, доповідь з матеріалів конференції, круглих столів:

Данильян О. Г., Дьобань О. П. Досвід удосконалення органів державної влади в європейських країнах та можливості його використання в Україні. *Проблеми розбудови державності та народовладдя в Україні: матеріали XXII Харків. політолог. Читань* (м. Харків, 21 трав. 2009 р.). Харків. 2009. С. 47–49.

Боднар Т. В. Договір про закупівлю: особливості укладання і забезпечення. *Актуальні проблеми приватного права: договір як правова форма регулювання приватних відносин: матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 95-й річниці з дня народж. В. П. Маслова* (Харків, 17 лют. 2017 р.). Харків: Право, 2017. С. 7–9.

Стаття з довідкового видання:

Баулін Ю. В. Обставини, що виключають злочинність діяння. Великий енциклопедичний юридичний словник / за ред. Ю. С. Шемшученко. Київ: Юрид. думка, 2007. С. 550.

Bergmann P. G. Relativity. *The New Encyclopedia Britannica*. Chicago, IL: Encyclopedia Britannica, 1993. Vol. 26. P. 501–508.

Стаття з продовжуваного видання:

Гетьман А. П., Лозо В. І. Державно-правові проблеми подолання екологічної кризи в епоху глобалізації. *Проблеми законності*. Харків. 2013. Вип. 123. С. 65–77.

Данильян О. Г., Петришин О. В. Проблема взаємовпливу правового виховання державотворчого процесу: українські реалії. *Вісник Національної академії правових наук України*. Харків, 2010. № 2. С. 28–39.

Семенюк О. Г. Заходи безпеки в системі охорони державної таємниці. *Держава і право. Юридичні науки*. Київ, 2016. Вип. 72. С. 152–166.

Стаття з періодичного видання (журнал, газета):

Петришин О., Серьогіна С. Змішана республіканська форма державного правління: питання теорії та практики. *Право України*. 2009. № 10. С. 57–60.

Кулак Н. В. Актуальні питання правового статусу добровольчих формувань в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2016. № 4. С. 84–88.

Тацій В. Я., Тютюгін В. І., Пономаренко Ю. А. Виклики сучасності і кримінальне право. *Голос України*. 2016. 29 січ. (№ 16). С. 6–7.

Benjamin A. C. The ethics of scholarship: A discussion of problems that arise in its application. *Journal of Higher Education*. 1960. Vol. 31, No. 9. P. 471-480.

Рецензії:

Биков О. Нагальність оптимального міжнародно-правового врегулювання глобальних біоетичних проблем сучасності. *Віче*. 2016. № 1/2. С. 20–21. Рец. на кн.: Третякова В. Г.

Міжнародно-правове регулювання глобальних біоетичних проблем: монографія. Київ: Кондор, 2013. 407 с.

Драч О. О. [Рецензія]. Український історичний журнал, 2016. № 1. С. 217–219. Рец. На кн.: Темченко А. І. Традиційні мантичні практики: архаїка знакової системи. Черкаси: ІнтралігаТОР, 2015. 112 с.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

Оболенцев В. Ф. Базові засади системного аналізу злочинності та віктимізації в Україні: монографія. Харків; м. Костянтинівка, Сектор «С» АТО: Юрайт, 2016. 116 с. URL: http://dspace.nulau.edu.ua/bitstream/123456789/12015/1/Obolencev_2016_mon.pdf. (дата звернення: 15.02.2017).

Гетьман Є. А. Підзаконні нормативно-правові акти органів виконавчої влади України та іноземних держав: порівняльна характеристика. Теорія і практика правознавства: електрон. наук. фахове вид. 2016. Вип. 1 (9). URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/66302> (дата звернення: 17.06.2016).

Карнаух Б. П. Тлумачення договору: короткий нарис із наднаціональної і транснаціональної точок зору. Проблеми законності. 2016. Вип. 135. С. 39–51. doi: <http://dx.doi.org/10.21564/2414-990x.135.83852>.

Аналіз стану здійснення судочинства в 2015 році (за даними судової статистики). URL: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/D7F9F72E78DA88ECC2257F730036F2](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/D7F9F72E78DA88ECC2257F730036F2) 82 (дата звернення: 17.03.2017).

Trammell A. Magic: The gathering in material and virtual space: An ethnographic approach toward understanding players who dislike online play. *Meaningful Play 2010: October 21-23, 2010, East Lansing, MI*. URL:

http://meaningfulplay.msu.edu/proceedings2010/mp2010_paper_42.pdf

(Last accessed: 17.03.2017).

ЗАКОНОДАВЧІ ТА НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ

Конституція України: станом на 1 верес. 2016 р.: відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2016. 82 с.

Правова основа діяльності органів державної влади: зб. нормат. актів / упоряд. П. М. Любченко. Харків: ФІНН, 2010. 303 с.

Конституційний Суд України: рішення, висновки / відп. ред. А. С. Головін; уклад.: К. О. Пігнаста, О. І. Кравченко. Київ: Логос, 2011. Кн. 10. 431 с.

Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25–26. Ст. 131.

Про порядок класифікації надзвичайних ситуацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.06.1998 р. № 1099. Офіційний вісник України. 1998. № 28. Ст. 1062.

Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. Голос України. 2015. 10 черв. (№ 101). С. 4.

Національна доктрина розвитку освіти: затв. Указом Президента України від 17.04.2002 р. № 347. Освіта. 2002. 24 квіт. (№ 14). С. 2–4

**Зразок оформлення вступу до курсової роботи на тему
«Формування міжособистісних стосунків у хореографічному
колективі»**

ВСТУП

Актуальність дослідження. В умовах сучасних педагогічних і соціальних тенденцій проблема формування міжособистісних відносин у позашкільних закладах освіти набуває особливої значущості. Колективи художнього спрямування (хореографічні, вокальні, театральні та інші) повинні не тільки навчати дітей виконавській майстерності, а й виховувати індивідуальну і творчу особистість, яка б могла співіснувати в колективі, поважати та підтримувати кожного з його членів. Великого значення і актуальності набуває вивчення місця дитини в системі її відносин з однолітками в дитячих об'єднаннях.

Проблему дружби, доброзичливих стосунків між дітьми, природу конфліктів та непорозумінь, які їх породжують, досліджували багато педагогів та психологів (Л. Божович, О. Запорожець, А. Коломенський, А. Макаренко, Т. Маркова, Р. Немов, В. Нечаєва, Т. Репіна, О. Скрипченко та ін.). В останні роки значна увага вивченню проблеми міжособистісних стосунків приділялася М. Ахметовим, І. Белявським, Н. Голубевою, Н. Єлісеєвою, В. Петровою.

Деяких аспектів вивчення міжособистісних стосунків у дитячих творчих колективах торкалися в своїх дослідженнях А. Брусніцина, О. Губа, М. Каган, В. Мартинова, Г. Падалка, А. Сизь та інші.

Питання міжособистісних стосунків у дитячих хореографічних колективах розглядалися в наукових працях В. Кирилюка, О. Мартиненко, Т. Тарасенко, А. Шевчук та інших. Так, В. Кирилюк вважає, що головними причинами виникнення конфліктів між членами дитячого об'єднання є боротьба за лідерство, різні моральні цінності, невихованість, заздрість, залежність від соціальних стереотипів, небажання сприймати людей такими, якими вони є [9].

Фактори взаємовідношення колективу і особистості танцівника в умовах творчої діяльності досліджувала Т. Тарасенко. До них вона відносить: тип особистості дитини та систему її цінностей; наявність та

характер традицій колективу; існування неформальних мікрогруп; виникнення конфліктних ситуацій та успішність їх вирішення керівником; турботу педагога про творчий та особистісний розвиток кожної дитини [34].

Аналіз науково-педагогічної та методичної літератури з проблеми формування міжособистісних стосунків з урахуванням індивідуальних та вікових особливостей дітей показав, що автори досить поверхнево розкривають шляхи подолання конфліктних ситуацій в колективах творчої спрямованості.

Період життя з 6 до 10 років вважається початком становлення особистості і особливо відповідальним етапом у вихованні. Саме у цей період у процесі спілкування дитини з однолітками виникають досить складні взаємовідносини, які головним чином впливають на розвиток її особистості. Знання особливостей формування міжособистісних стосунків у групах дитячих об'єднань, а також тих труднощів, які в них при цьому виникають, можуть надати посильну допомогу керівнику при організації навчально-виховної роботи.

Отже, проблема особливостей формування міжособистісних стосунків у дитячих хореографічних колективах є дуже важливою і необхідною в роботі з дітьми, адже вона визначає не тільки успішну діяльність дитини в рамках хореографічного колективу, а й її психологічний комфорт та подальшу соціальну адаптацію в умовах сучасного суспільства.

Об'єкт дослідження: процес формування міжособистісних стосунків в дитячих хореографічних колективах.

Предмет дослідження: педагогічні умови формування доброзичливих стосунків між дітьми 6-10 років у дитячих хореографічних колективах.

Мета дослідження: визначити найбільш ефективні педагогічні умови виникнення дружніх стосунків у дитячих хореографічних колективах; розробити методичні рекомендації для педагогів-хореографів з питань подолання конфліктних ситуацій між дітьми молодшого шкільного віку.

Завдання дослідження:

- вивчити та проаналізувати наукову та навчально-методичну літературу з проблеми формування міжособистісних стосунків у

дитячих творчих колективах; з'ясувати сутність поняття «міжособистісні стосунки» та сформулювати поняття «дитячий хореографічний колектив»;

- виявити рівень розвитку міжособистісних стосунків між дітьми 6-10 років у хореографічних колективах та причини виникнення конфліктних ситуацій;

- визначити та експериментально апробувати педагогічні умови підвищення ефективності процесу формування доброзичливих стосунків у ДХК;

Для вирішення завдань був використаний комплекс *наукових методів*: теоретичне вивчення та аналіз наукової, навчально-методичної літератури з теми дослідження, педагогічний експеримент (етап констатації та формування), анкетування, бесіди, спостереження, творчі завдання.

Структура курсової роботи. Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку літератури (48 джерел), п'яти додатків. Загальний обсяг роботи – 44 сторінки.

Індивідуальний план роботи над курсовою роботою

№ з/п	Назва етапів курсової роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Обрання та затвердження теми курсової роботи	вересень	
2.	Розробка плану (змісту) та формулювання наукового апарату		
3.	Добір, аналіз та систематизація наукової та навчально-методичної літератури з теми дослідження		
4.	Оформлення теоретичної частини (I розділу) курсової роботи		
5.	Визначення мети та розробка завдань констатувального етапу експерименту		
6.	Звіт про результати написання курсової роботи на предметній комісії	грудень	
7.	Проведення та обробка результатів констатації		
8.	Розробка проекту формульовального етапу експерименту		
9.	Проведення формульовального етапу експерименту		
10.	Проведення та обробка результатів контрольного експерименту		
11.	Оформлення практичної частини (II розділу) курсової роботи		
12.	Формулювання загальних висновків		
13.	Оформлення літератури та додатків		
14.	Форматування тексту курсової роботи відносно вимог		
15.	Захист курсової роботи		

Здобувач освіти _____
 (підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____
 (підпис) (прізвище та ініціали)

Теоретична частина роботи має перевірятися здобувачем вищої освіти на унікальність. До звіт має додаватися протокол перевірки на плагіат. Рекомендацією можуть бути доступні програми:

– unichesk.com. Безкоштовно+Платно. Українська мова. Обов'язкова реєстрація. Безкоштовно – до 200 слів, очікування 10+ хвилин. Якість перевірки: висока. На цей сайт посилаються Глухівські читання.

– strikeplagiarism.com. Від 95+ грн/за перевірку одного файлу, в залежності від кількості знаків. Українська мова. Обов'язкова реєстрація. Якість перевірки: дуже висока. Цією програмою користується наша бібліотека для перевірки магістерських робіт. Також, нею користуються фахові видання, міжнародні видання.

Чутливість до всіх видів плагіату дуже висока.